

Elevens skriveudvikling med læse- og skriveteknologi

Modellens formål er at tydeliggøre elevens progression og skriveudvikling med læse- og skriveteknologi gennem dialog mellem lærer og elev. Skemaet læses nedefra og op.

Stavestrategier	Sætningskonstruktion og tekstform	LST-mestringsstrategier	Korrektur med LST	Udvikling af den selvregulerende evne	Motivation for diktering og generelt brug af LST
7. Har en åben, fleksibel strategi til at stave et ord. Benytter sig af lydering, diktering, opslag og visuel kontrol.	12. Kan sætte sig i modtagerens sted og tilpasse tekstens udformning til modtager og formål.	13. Vælger at benytte LST til skriveprocessen, til trods for at andre gør noget andet.	9. Er bevidst om og anvender forskellige strategier for skrivning og retteprocedurer med LST.	6. Kan selvovervåge og revidere, hvor kriterier og korrekturliste anvendes.	7. Udviser stor lyst og glæde ved skrivning og diktering. Eksperimenterer.
6. Har strategier for at finde ud af, om ord skal sammensættes, vha. en googlesøgning eller forsøger at sammensætte og bøjede ordet.	11. Kan diktere en sammenhængende længere fremstilling med rød tråd, med afsnit og afslutning.	12. Anvender LST, når der er ro, og andre ikke kan høre én. Vælger at gøre noget aktivt for at kunne bruge LST.	8. Kan ændre titel, afsnitoverskrifter, billeder og rækkefølgen af hovedelementer ved at reflektere over tekstens formål, dens modtagergruppe, og hvad der fremstilles i teksten.	5. Er med til selvovervågende og reviderende aktiviteter med støtte fra lærere og arbejdsmakker til at anvende kriterier og korrekturliste.	6. Tør øve sig med at kombinere diktering og skrivning.
5. Kender og kan i nogen grad anvende rod-, bøjnings- og afledningsmorfemer ved at kopiere og indsætte i tekst.	10. Kan berige teksten med nuancerende adjektiver (til lægsord: f.eks. <i>glad</i> mand, <i>stort</i> smil).	11. Kan fulddiktere med diktering af afsnit, punktum og komma.	7. Kan arbejde med tekstens struktur, rækkefølge, brug af afsnitoverskrifter og kan gennemarbejde den verbalsproglige fremstilling. Har fokus ikke kun på ortografiske fejl (retskrivning), men teksten på både makro- og mikroniveau (dvs. tekst-, sætnings- og ordniveau).	4. Bruger selvsvurdering som tjekliste afhængig af genre. F.eks. ved den argumenterende genre: 1. Finde argumenter for og imod 2. Finde belæg for dine påstande 3. Koble afsnittene med årsags- og kontrastkoblinger 4. Skelne mellem en personlig argumentation og en faglig argumentation 5. Bruge figurer som sproglige virkemidler.	5. Dikterer ind i Docs.
4. Kan nogle lydfølgeregler, f.eks. stumme bogstaver, og søger på sammenhængen for at undlade at overgeneralisere.	9. Udviser automatisering, der er flow i dikteringen, kan diktere længere tekster.	10. Kan enkeltordsdiktere og skabe sammenhæng, overblik og rette, efter ordet er indsat.	6. Kan ændre hastighed og stemme for at rette.	3. Støttes af lærer eller arbejdsmakker til at selvsvurdere.	4. Dikterer ofte både Facebook-opdateringer, Messenger-beskeder og mails.
3. Øver sig i at undlade at blande rundt på store og små bogstaver.	8. Kan skabe sammenhæng mellem sætninger. Kohæsi on, altså tekstens sammenhæng, kan bl.a. skabes vha. bindeord: <i>men, at</i> eller vha. adverbier: <i>desuden, derimod, efterhånden</i> .	9. Kan enkeltordsdiktere, men har vanskeligt ved at skabe sammenhæng og overblik, efter ordet er indsat.	5. Er bevidst om variation i ordvalg ved at anvende Docs' muligheder for at udforske ordet via højreklik og deraf googlesøgning.	2. Kan overvåge den strategiske planlægning ved at lave egne brainstormsetsætninger eller tankekort til illustration af hovedelementer.	3. Udviser nogle gange interesse for diktering og skrivning og dikterer efterfølgende.
2. Har opdaget mellemrummene mellem ordene, til trods for at der dikteres.	7. Varierer ordvalg og undgår bevidst stereotyper.	8. Kan enkeltordsdiktere, men har vanskeligt ved at skabe sammenhæng, overblik og rette endelsen, efter ordet er indsat.	4. Kan stoppe ordforslags genvejsmulighed, så der kan skrives tal i teksten i stedet.	1. Kan overvåge den strategiske planlægning ved at lave egne brainstormsetsætninger eller tankekort med hjælp og støtte fra lærer eller arbejdsmakker.	2. Vil gerne diktere i kombination med skrivning en gang imellem, ved opfordring.

1. Kan diktere ordet, hvis han ikke kan høre begyndelsesbogstavet i ordet.	6. Varierer sætningskonstruktionen med lange og korte sætninger. Viser begyndende evne til at revidere sin diktering.	7. Anvender ordforslag til at indsætte roden og deraf skrive endelsen.	3. Stopper oplæsningen via genvejstasterne, når en fejl bemærkes.		1. Vil gerne diktere SMS.
	5. Kan få bisætninger eller indskudte sætninger med.	6. Kan kopiere ord ind i teksten.	2. I retteprocessen følges teksten med øjnene, mens den highlightes og læses op.		
	4. Har stort set korrekt sætningskonstruktion, øget længde på sætningerne og temmelig varieret ordvalg. Begyndende automatisering af diktering/skrivning. Ved forsøget på at diktere lange sætninger kan der dog af og til ske fejl i syntaksen.	5. Kan koble sætninger sammen ved at lytte og deraf finde det ønskede forbinderord.	1. Hører teksten igennem flere gange ved lav hastighed for at fange fejl og mangler.		
	3. Begynder at kunne sætte tegn og skrive stort bogstav efter punktum, men laver en del fejl.	4. Åbner ordforslag og udvalgt stemme til skriveprocessen.			
	2. Kan diktere en enkelt sætning med enkel konstruktion med subjekt, prædikat (omsagnsled) og objekt. Talesprogs vendinger er dog almindelige.	3. Anvender LST, når der eksplisit er et krav og en forventning derom.			
	1. Kan diktere enstavelsesord, men ofte med talesproglige begrænsninger/ reduktioner.	2. Undlader at bruge LST.			
		1. Vælger undgåelsesfokuserede mestringsstrategier for at undgå brugen af LST, lader f.eks. være med at åbne hjælpeprogrammet eller har ikke devicen med.			

Modellen er udviklet af Kamma Dencker Sennenwald, underviser på Farsø Efterskole, og præsenteres i Sennenwald, K. D. (2019): Elevens skriveudvikling med læse- og skriveteknologi. I: Viden om literacy nr. 26. København: Nationalt Videncenter for læsning. (Modellen er inspireret af Lundberg, I. (2012). Det gode skriveforløb. København: Akademisk Forlag.)